

Korte risicobeoordeling

***Nacobbus aberrans* (Thorne) Thorne & Allen (EU- Q)**

Naam waaronder gereguleerd: *Nacobbus aberrans* (Thorne) Thorne and Allen

Categorie: nematoden

Datum: december 2019

1. Verspreiding, waardplanten en belangrijkste pathways

Verspreiding

Europese Unie: geen meldingen (EPPO Global Database, 18.12.2019)

Buiten de Europese Unie: Zuid- en Noord-Amerika (EPPO Global Database, 18.12.2019).

Waardplanten

Het organisme is polyfaag, waarbij tussen populaties/groepen van *N. aberrans* verschillen bestaan in waardplanten (EFSA_Panel_on_Plant_Health et al., 2018). Drie 'races' of groepen worden onderscheiden: de aardappel-, suikerbiet- en *Phaseolus*-boon-groep. In deze korte risicobeoordeling wordt de potentiële impact ook ingeschat voor deze gewassen. *Solanum lycopersicum* (tomaat) kan door alle of de meeste populaties worden aangetast, maar is voor Nederland minder belangrijk als waardplant omdat tomaten vooral op kunstmatig substraat worden geteeld. Voor de biologische kasteelt van tomaten is het organisme wel een gevaar.

Belangrijkste pathways

1. Planten bestemd voor opplant met of zonder aanhangende grond met uitzondering van zaden.
2. Reizigersbagage, met name illegale import van aardappelen uit Amerika

2. Samenvatting risicoscores

Parameter(combinaties)	Score	Schaal
Kans op een besmetting (P1-P2)	2	1 - 5
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) (P1-P3)	2	1 - 5
Kans dat het organisme officiële uitroeimaatregelen overleeft (P4)	3	1 - 4
Kans op introductie (binnenkomen en vestigen) ondanks officiële uitroeimaatregelen (P1-P3, P4)	3	1 - 6
Directe impact voor de teelt op perceelsniveau	4	1 - 5
Directe impact voor de teelt nationaal	8	1 - 9
Potentiële impact voor de export nationaal	7	1 - 9
Directe impact voor de groene ruimte	1	1 - 5

3. Risicoscores

Per onderdeel vindt u de risicoscore en de schaal [minimaal - maximaal mogelijke score]

P1 (associatie met pathway): 2 [1-5]

Biologie

De nematode kan in aardappelknollen zitten, in wortels en grond (EPPO-datasheet).

Wet- en regelgeving

Er gelden bijzondere eisen voor aanhangende grond die in principe aanwezigheid van schadelijke nematoden in de grond uitsluiten (Uitvoeringsverordening 2019/2072, Bijlage VII, punt 1). Planten mogen echter wel in grond worden geteeld mits de wortels daarna worden schoongespoeld. De bijzondere eisen ten aanzien van aanhangende grond kan aanwezigheid van *N. aberrans* in wortels en knollen dus niet uitsluiten.

Er geldt een importverbod voor planten bestemd voor opplant van Solanaceae en van aardappelknollen uit de meeste derde landen waaronder alle Amerikaanse landen (Uitvoeringsverordening 2019/2072, Bijlage VI, punten 15, 16, 17 en 18).

Er geldt een importverbod voor pootaardappelen (Uitvoeringsverordening 2019/2072, Bijlage VI, punt 15).

Er geldt een importverbod voor planten bestemd voor opplant met uitzondering van zaden van Solanaceae uit derde landen met uitzondering van (delen van) landen in Europa en het Middellandse Zeegebied (Albanië, Algerije, Andorra, Armenië, Azerbeidzjan, Belarus, Bosnië en Herzegovina, Canarische Eilanden, Egypte, de Faeröer, Georgië, IJsland, Israël, Jordanië, Libanon, Libië, Marokko, Moldavië, Monaco, Montenegro, Marokko, Noord-Macedonië, Noorwegen, Rusland (alleen de volgende delen: Centraal Federaal District (Tsentralny federalny okrug), Noordwestelijk Federaal District (Severo-Zapadny federalny okrug), Zuidelijk Federaal District (Yuzhny federalny okrug), Noord-Kaukasisch Federaal District (Severo-Kavkazsky federalny okrug) en Federaal District Privolzhski (Volga) (Prilozhsky federalny okrug)), San Marino, Servië, Zwitserland, Syrië, Tunesië, Turkije en Oekraïne) (Uitvoeringsverordening 2019/2072, Bijlage VI, punt 18).

Vondsten en intercepties

Tijdens een survey naar nematoden in geïmporteerde planten (uit diverse werelddelen) werden verschillende schadelijke soorten gevonden maar geen *Nacobbus* (Nijs et al., 2016). Er staan geen notificaties van *N. aberrans* in Europhyt (Europhyt, 26.11.2019).

Score

Score 2:

- er zijn geen vondsten of intercepties geweest van de nematode in de afgelopen 10 jaar (score 1 of 2);
- er zijn geen bijzondere eisen in de EU-wetgeving m.b.t. tot het organismen; er is wel een importverbod voor een belangrijke groep van waardplanten (Solanaceae), maar het organisme heeft meer waardplanten (score 2).

P1 (associatie met pathway): 2 (pathway 2) [1-5]

Biologie

De nematode kan in aardappelknollen zitten, in wortels en grond (EPPO-datasheet).

Wet- en regelgeving

Zie pathway 1; echter bij pathway 2 gaat het vooral om illegale import bewust of uit onwetendheid. Er zijn geen reguliere fytosanitaire controles op passagiersbagage.

Lidstaten, zeehavens, luchthavens en internationale transportbedrijven zijn verplicht reizigers informatie beschikbaar te stellen over fytosanitaire wet- en regelgeving in de vorm van posters of brochures, en in voorkomend geval, op hun websites (Verordening 2016/2031, artikel 45).

Vondsten en intercepties

In december 2016 werden illegaal geïmporteerde aardappelen uit Peru onderschept; in deze aardappelen werden diverse schadelijke organismen aangetroffen maar geen *N. aberrans*.

Score

Score 2:

- er zijn geen vondsten of intercepties geweest van de nematode in de afgelopen 10 jaar (score 1 of 2);
- er zijn weinig fytosanitaire controles op passagiersbagage (score 2).

P2 (transfer): 5 [1-5] (pathways 1 en 2)

De pathway is planten bestemd voor opplant (pathway 1). Aardappels die in reizigersbagage worden meegenomen kunnen uitgeplant worden (pathway 2).

P3 (kans op vestiging na transfer): 5 [1-5]

Het klimaat in Noord-Europa (en dus ook in Nederland) is waarschijnlijk geschikt voor vestiging (EPPO-datasheet). In principe is een besmette plant (met meerdere individuen) voldoende voor initiatie van een populatie.

P4 (kans overleven uitroeiactie): 3 [1-4]

Uitroeiing is waarschijnlijk mogelijk op perceelsniveau, maar de kans is groot dat niet alle besmettingen worden gevonden (brede waardplantenreeks) en het organisme dus alleen lokaal wordt uitgeroeid.

Effect op perceelsniveau: 4 [1-5]

Bodempathogenen zijn lastig te bestrijden. De schade door *N. aberrans* is vermoedelijk vergelijkbaar met die van *Globodera pallida* en *G. rostochiensis* in aardappel.

Mate van verspreiding: 3 [1-4]

Het organisme heeft een brede waardplantenreeks. De verwachting is dat zonder officiële maatregelen het organisme zich in de teelt zal verspreiden en 26-75% (score 3) van de percelen op de langere duur besmet raken.

Productiewaarde-teelt: 6 [1-6]

De productiewaarde van aardappel is meer dan 250 miljoen euro (score 6).

Impact op groene ruimte: 1 [1-5]

Weinig relevant, particulieren kunnen te maken krijgen met aantastingen in moestuinen.

Export-maatregelenniveau: 3 [1-4]

Inschatting: garanties op partij- of perceelsniveau. Natuurlijke verspreiding tussen percelen zou eventueel via wind kunnen optreden. Verspreiding vindt echter vooral plaats via menselijke activiteiten (plantmateriaal, verplaatsing van grond via machines e.d.).

Productiewaarde-export: 6 [1-6]

Zie Productiewaarde-teelt

4. Referenties

- EFSA_Panel_on_Plant_Health, Jeger M, Bragard C, Caffier D, Candresse T, Chatzivassiliou E, Dehnen-Schmutz K, Gilioli G, Grégoire J-C, Jaques Miret JA, MacLeod A, Navajas Navarro M, Parnell S, Potting R, Rafoss T, Rossi V, Urek G, Van Bruggen A, Van der Werf W, West J, Winter S, Kaluski T & Niere B, 2018. Pest categorisation of *Nacobbus aberrans*. EFSA Journal, 16, e05249. <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2018.5249>
- Nijs LJMF, Bruggen AS & Karssen G, 2016. Importing plants into the Netherlands: an assessment of the risk of plant parasitic nematodes and a survey on their entry with adhering soil. EPPO Bulletin, 46, 94-102. <https://doi.org/doi:10.1111/epp.12281>

5. Afkadering

Dit is een korte risicobeoordeling om een indicatie te krijgen van het risico van het organisme voor Nederland. Er is geen uitvoerig literatuuronderzoek gedaan. Nieuwe informatie over bijvoorbeeld de biologie of het verspreidingsgebied van het organisme kan aanleiding zijn om de risicobeoordeling aan te passen. Daarnaast kunnen door aanpassing van wet- en regelgeving, handelsstromen e.d. risico's wijzigen in de tijd.

De 'potentiële impact voor de export' wordt voor een belangrijk deel bepaald door de biologie van het organisme (met name door de natuurlijke verspreidingscapaciteit van het organisme). De daadwerkelijke impact voor de export zal uiteindelijk afhangen van de eisen die importerende landen zullen stellen bij eventuele vestiging van het organisme in Nederland en de exportwaarde naar die landen. De daadwerkelijke impact kan dus (in sterke mate) afwijken van de potentiële impact.

In de lijst van referenties staan alle gerefereerde bronnen met uitzondering van de standaardbronnen: EPPO-datasheet, EPPO Global Database, EPPO Reporting Service en de rapporten Fytosignalering van de NVWA. Deze bronnen zijn te vinden op de websites van EPPO (European and Mediterranean Plant Protection Organisation) en de NVWA. Een beschrijving van de risicobeoordelingsmethode (o.a. 'rating guidance') kunt u ook vinden op de website van de NVWA.